

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös ruokahuollon järjestämistä lakon aikana koskevassa asiassa**TRE:299/12.06.01/2024****Lisätietoja päätöksestä**

Johtaja Lauri Savisaari, puh. 040 801 6081, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot

Hallintopäällikkö Riikka Kolkkala, puh. 040 512 8814, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös 4.12.2024 ruokahuollon järjestämistä lakon aikana koskevassa asiassa merkitään tiedoksi.

Perustelut

Eduskunnan oikeusasiamies on 11.1.2024 pyytänyt Tampereen kaupungin selvitystä ja lausuntoa asiassa, jossa kantelija on kannellut Tampereen kaupungin sivistyspalvelujen menettelystä olla järjestämättä päiväkotij- ja kouluruokailua erityisruokavaliota noudattaville lapsille ammattiliittojen lakon aikana joulukuussa 2023. Kantelija on kertonut, että hänen lapsensa päiväkodissa muut kuin erityisruokavaliota noudattavat lapset saivat syötävää päiväkodilta. Kantelijan mukaan päiväkodissa ei myöskään suostuttu kieltämään pähkinöitä eväänä, mikä kantelun perusteella saattoi vaarantaa pähkinäallergisten lasten varhaiskasvatusympäristön turvallisuuden.

Kaupunki on 22.2.2024 antanut asiassa selvityksen ja lausunnon.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen selvityksen mukaan ateria- ja siivouspalvelut ostetaan tukipalveluna palvelu- ja kumppanuussopimukseen perustuen Pirkanmaan Voimia Oy:ltä, joka on sitoutunut järjestämään palvelut kokonaispalveluna. Tampereen kaupungin varhaiskasvatus ei voi itsenäisesti järjestää omaa ateriapalvelua poikkeustapauksissa omana toimintanaan, koska ateriapalvelut on ulkoistettu Pirkanmaan Voimian vastuulle. Pirkanmaan Voimia ei ole nähnyt mahdolliseksi toteuttaa erityisruokavaliota lakon aikana. Kyseessä on ollut ylivoimainen este (force majeure), joksi lakko myös mainitaan sopimuksessa.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatus on lausunnon mukaan tiedostanut, että lakkopäivien erityisruokavalioiden puuttuminen on aiheuttanut ruokailun suhteen eriarvoisuutta lasten kohtelussa. Varhaiskasvatuslain 11 §:n mukaan varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto, jollei muun kuin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annetun varhaiskasvatuksen luonteesta muuta johdu. Tampereen kaupungin varhaiskasvatus keskustelee Pirkanmaan Voimian kanssa siitä, onko normaaliolojen häiriötilanteita varten

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

laadittavaa varautumissuunnitelmaa tarpeen tarkentaa ja onko erityisruokavalioita miltään osin mahdollista toteuttaa jatkossa vastaavissa tilanteissa.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen lausunnon mukaan huoltajan nostama huoli pähkinäallergiasta ja sen huomioimisesta myös lakon tai muun ylivoimaisen esteen aikana on aiheellinen. Kun asiaan (pähkinöiden kieltämiseen eväinä) ei ollut reagoitu, siitä on muodostunut allergiselle lapselle riski. Jatkossa tiedottamisessa sekä toiminnassa tulee toimia toisin. Tampereen kaupungin varhaiskasvatus neuvottelee Pirkanmaan Voimian kanssa tiedotteen sisällöstä, jotta voimakkaasti allergisoivia tuotteita, kuten pähkinöitä, ei olisi jatkossa eväinä Pirkanmaan Voimian tarjoamissa eväissä tai perheiden omissa eväissä. Näin minimoidaan syntyviä riskejä kaikissa yksiköissä.

Tampereen kaupungin perusopetuksen selvityksen mukaan Pirkanmaan Voimia, jonka vastuulla on järjestää ateriapalvelut Tampereen kaupungin perusopetuksen kouluille, ilmoitti lakkojen aiheuttavan ylivoimaisen esteen erityisruokavalioiden tarjoamiselle. Perusopetuslain 31 §:n 2 momentin mukaan opetukseen osallistuvilla on tarjottava jokaisena työpäivänä asianmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Tampereen perusopetuksen kouluilla järjestettiin lakkojen aikana koululounas poikkeustilanteesta huolimatta, mutta oppilaiden allergioita ei pystytty huomioimaan kuten normaalioloissa. Jotta tulevaisuudessa voidaan välttää allergioista aiheutuvia vaaratilanteita koululounaiden yhteydessä, Tampereen kaupungin perusopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota poikkeustilanteiden aterioiden suunnitteluun ja siitä viestimiseen. Tämä kehitystyö tehdään yhteistyössä ateriapalveluita tarjoavan Pirkanmaan Voimian kanssa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 4.12.2024 antanut ratkaisunsa asiassa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on saattanut Tampereen kaupungin tietoon käsityksensä Tampereen kaupungin menettelyn lainvastaisuudesta. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies toteaa, että varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen aikana tarjottava ravinto ja ruokailut ovat välttämätön, lakisääteinen osa kaupungin järjestämistä kuuluvaan varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta.

Kaupungilla on ollut velvollisuus järjestää yhdenvertaisesti kaikkien lasten ravinto ja ruokailut myös lakon aikana varhaiskasvatuslaissa ja perusopetuslaissa säädetyllä tavalla. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on katsonut, että niitä lapsia ja oppilaita, jotka ovat noudattamansa erityisruokavalioiden vuoksi jääneet lakkopäivinä vaille päiväkotij- ja kouluruokailua, on heidän henkilöönnsä liittyvän syyn (kuten terveydentila, uskonto ja vakaumus) perusteella kohdeltu yhdenvertaisuuslain 10 §:ssä kuvatuin tavoin epäsuotuisammin kuin niitä lapsia, joilla ei ole ollut vastaavia syitä erityisruokavalioiden noudattamiseen. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on pitänyt Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen menettelyä varhaiskasvatuslain

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

11 §:n 1 momentin, perusopetuslain 31 §:n 2 momentin ja yhdenvertaisuuslain 8 §:n vastaisena.

Varhaiskasvatusympäristön ja opiskeluympäristön turvallisuuden näkökulmasta eduskunnan apulaisoikeusasiamies on pitänyt perusteltuna, että kaupungissa selvityksessä kuvatulla tavalla kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota aterioiden suunnitteluun ja viestintään, jotta allergisoivista tuotteista syntyvä riskit voidaan välttää.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan perusteella.

Hallintosäännön 37 §:n 2 kohdan mukaan palvelualueen johtaja päättää palvelualueensa osalta muutoksenhakuoikeuden käyttämisestä ja muutoksenhakuun liittyvien lausuntojen hyväksymisestä sekä kanteluihin vastaamisesta.

Tiedoksi

Yli-Rajala Juha, Vuorimaa Susanna, Kolkkala Riikka, Rasimus Elli, Järvelä Kristiina, Peltonen Petri, Ojalammi Ulla-Maija, Raatikainen Ville, Mikkola Pia, Moisala Tanja, Rautanen Heli, Mantere Katri, Länkinen Pirjo-Liisa, Kallio Heidi-Maria, Tarkka Anna-Stiina, Mironoff Suvi

Liitteet:

1 Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian päätös 04.12.2024 (Salassa pidettävä)

Allekirjoitus

Johtaja Lauri Savisaari

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on nähtävillä 27.12.2024

www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi asianosaisille 19.12.2024

Tampere

19.12.2024

Heidi-Maria Kallio

Koordinaattori

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§ 102

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)
- varhaiskasvatuslain 57 §:n mukaista huomautusta tai huomion kiinnittämistä (Varhaiskasvatuslaki 63 § 2 mom.)